			
	LAUSUNTO		1 (3)
	9.8.2019		

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle

Vanhusneuvoston lausunto iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palveluiden riittävyys ja laatu 2018 raportista

Espoon vanhusneuvosto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Vanhusneuvosto toivoo Espoon vanhusten asioista päättävien lukevan raportin, koska se avaa monipuolisesti Espoon vanhusten palvelutilannetta. Enää palvelujen laatu ei ole käyntikertojen ja hoitopäivien määriä ja niille laskettuja hintoja, vaan raportissa on paneuduttu asiakkaan pääsyyn palvelun piiriin, palvelun laatuun ja erityisesti asiakkaan palvelukokemukseen. Palvelun laatua seurataan omavalvonnan toteutumisen, asiakastyytyväisyyskyselyjen, erilaisten asiakaspalautteiden ja RAI-arviointien perusteella.

Raportti kattaa hyvin ne tosiasiat, joiden perusteella voidaan muodostaa kokonais käsitys iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palveluiden riittävydestä ja laadusta Espoossa 2018.

Vanhusneuvosto kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:

Tavoitteet ovat valtuustossa hyväksytyt: kotona asuminen on ensisijaista. Ikääntyneet asuvat turvallisesti ja toimintakykyisinä kotona. Tarvittaessa varmistetaan sujuva pääsy palveluasumiseen piiriin.

Oleelliseksi nousevat palvelutarpeen arviointikriteerit ja miten niitä tulkitaan. Kotihoidon arviointi on keskitetty Seniorineuvonta Nestoriin, mikä on yhtenäistänyt arviointia ja esimerkiksi kevythoitaisia omatoimisia asiakkaita on ohjattu muiden palveluiden piiriin (s.4). Palvelurakennemuutos näkyy huonokuntoisina asiakkaina, jotka tarvitsevat paljon käyntejä ja hoitotunteja.

Yhteenvedon mukaan kotihoidossa ei ole jonoja. Toisaalta todetaan kotihoidon tulosten tulkintaa vaikeuttavan sen, että kuntien väliset erot kotihoitopalvelujen peittävyudessa ovat suuret. Ovatko Espoon kriteerit selkeät ja liian tiukat? Onko kriteerien tulkinta ja soveltaminen liian tiukka?

Kuusikkokuntien palvelurakennevertailussa (s.6) todetaan, että 75-vuotta täyttäneiden säännöllisen kotihoidon osuus on Espoossa ollut laskusuuntainen viimeiset viisi vuotta (7,4%) Kuitenkin vuosina 2014-2018 75-vuotta täyttäneiden espoolaisten määrän kasvu on ollut Kuusikon nopein, 22,2 % (2944 henkilöä) (s.2)".

			
	LAUSUNTO		2 (3)
	9.8.2019		

Espoon vanhusten palvelujen käytön ikävakioitu peittävyys on kuusikkokuntien matalin (19,5%)

On tuottavaa ja tehokasta, kun palvelurakennemuutoksen mukaisesti painopistettä siirrettiin kotona asumista tukeviin palveluihin ja vastaavasti pitkäaikaishoidon menoja säästyi 3,5 miljoonaa euroa hoitopaikkojen määrän pysyessä ennallaan. Yhdenprosentin yksikkökustannusten lasku saavutettiin sekä kotihoidossa että päivätoiminnassa. Espoon kustannukset olivat Vantaan jälkeen Kuusikkokunnista alhaisimmat (s.24).

Vanhusneuvosto kiittää, että ikäihmisten tilannetta selvitetään Rai-mittarilla ja asiakaskyselyin. Arviointien kattavuus herättää huolta. Jäävätkö eniten apua tarvitsevat syystä tai toisesta arvioinnin ulkopuolelle? Pitkäaikaishoidon v.2018 toteutunut paikkamäärä oli 1346. Rai-arviointia tehtiin 1204 tehostetun palveluasumisen asukkaalle (omassa toiminnassa 272 ja ostopalvelussa 932 asukkaalle) (s.5 ja 13). Kuinka kattava RAI-arviointi olikaan?

Pitkäaikaishoidon asiakastytyväisyyskyselyn vastausprosentti oli kevään kyselyssä 48% ja syksyllä 52 %, mikä vähäinen vastaajamäärä todetaankin heikkoudeksi. (s.21) On todennäköisintä, että kaikkein huonokuntoisimpien palaute jää puuttumaan.

Vanhusneuvosto on esittänyt, että yksin, ilman tukiverkkoja asuvien vanhusten vanhusten asemaan tulisi paneutua erityisesti. Vanhusneuvosto katsoo, että yksinään asuvan vanhuksen palvelujen valvonta onnistuu vain, jos hänen hoitosuunnitelmaansa on kirjattu kunnan seuraamisen lisäksi yksityiskohtainen luettelo siitä, mitä pitää myös seurata kuten esimerkiksi:

- ruoka ei homehdu jääkaappiin tai keittiön pöydälle.
- hygienia on kunnossa kodissa niin märkätiloissa kuin keittiössä kuin makuuhuoneessa,
- vuodevaatteet ja yöpuku on säännöllisesti vaihdettu ja ne ovat puhtaita,
- vanhusta on autettu päivittäin peseytymään (myös hampaidenpesu aamuin illoin).
- jos vanhus autetaan aamulla istumaan keinu- tai nojatuoliin, on huolehdittu siitä että hän pääsee välillä lepäämään omaan sänkyynsä,

Vanhusneuvosto toistaa aikaisemmin esittämänsä ja korostaa, että osaava ja luotettava henkilöstö on vanhuksen turvallisuuden ja selviytymisen kannalta aivan keskeistä. Työvoimapula on jo nyt. Laatu ei saada vaatimuksia ja mitoituksia nostamalla, jos koulutettua ja ennen kaikkea ”sydämellistä, alalle soveltuvaa” henkilöstöä ei ole saatavissa.

Suurten ikäluokkien vanhetessa kasvaviin palvelutarpeisiin täytyy alkaa varautua välittömästi. Espoossa yli 75-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan vuodesta 2021 vuoteen 2028 vuosittain n. 1000-1650 henkilöä (4-9 %/vuosi).

VANHUSNEUVOSTO ehdottaa seuraavia kehittämistoimenpiteitä:

			
	LAUSUNTO		3 (3)
	9.8.2019		

- vanhustenpalvelujen henkilöstöpulan vuoksi nimetään työryhmä, joka valmistelee nopeasti tarvittavat toimenpiteet työvoiman saannin turvaamiseksi (vanhusneuvoston esitys 12.4.2019)
- hoitajakoulutusta lisätään, laadukkaat soveltuvuustestit palautetaan, ja palkkausta tarkistetaan
- lisätään hoivatyön houkuttavuutta kaikilla tasoilla kehittämällä aktiivisesti uusia ratkaisuja ja motivoivia työtapoja ja parannetaan palkkausta
- hankitaan vanhusten palveluiden työntekijöille työsuhdeasuntoja
- kehoitetaan korostetusti kaikkia vanhuksia hoitavia toimintayksiköitä toteuttamaan omavalvontasuunnitelma hyvin vanhuspalvelulain mukaisesti palvelujen laadun turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi ja pitämään sitä julkisesti nähtävänä
- jatketaan edelleen saattohoidon kehittämistä niin, että arvokas vanhuus voidaan turvata hoitopaikasta riippumatta.

Espoossa 9.8.2019

ESPOON VANHUSNEUVOSTO

Olli Männikkö

Marja-Liisa Lahtinen

Katri Rannisto

Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Jäsen